

NUMMER 9 | JUNI 2022

PDN MAGAZINE

“Meer perspectief door nieuwe regelgeving”

Inflatie in relatie
tot verhoging
van je pensioen

Beleggen in tijden
van crisis en oorlog

INHOUD

04 “MEER PERSPECTIEF DOOR NIEUWE REGELGEVING”

Inflatie in relatie tot verhoging van je pensioen

09 DE PENSIOENREIS
VAN LEO HENSGENS

Een meer dan rijk leven met fietsen als rode draad.

12 VROEGER OF LATER

Jan Siebum en Melissa Dijks over nú leven en het later wel zien.

15 JOBHOPPEN

Goed of slecht voor je pensioen?

20 BELEGGEN IN TIJDEN
VAN CRISIS EN
OORLOG

“Een robuust beleggingsbeleid voorkomt dat je hard wordt geraakt”, zegt Bob Puijn.

06 NIEUW KEUZERECHT
‘BEDRAG INEENS’

07 BROODJE AAP
PENSIOEN

18 PDN NEEMT JE MEE
NAAR... COVESTRO

24 COLUMN PENSIOEN IS
(G)EEN AUTO

Het zijn roerige tijden. In de wereld, en in pensioenland. Elke dag worden we wakker met nieuwe ontwikkelingen, goede en slechte berichten, voorspelbaarheid en onvoorspelbaarheid.

Hoe ga je om met die razendsnelle, ingrijpende veranderingen? En: hoe doen wij dat als pensioenfonds, vraag je je misschien af? In deze editie van PDN Magazine nemen we je mee in uiteenlopende ontwikkelingen. Zo vertellen we je hoe we als pensioenfonds omgaan met de oorlog in Oekraïne, en met crises in het algemeen. Wat voor gevolgen heeft het? Welke keuzes kun je maken?

ROERIGE TIJDEN

We nemen je ook mee in de stand van zaken rond het nieuwe pensioenstelsel, want ook daarover is veel te vertellen. Daarnaast schijnen we licht op hoe het zit met indexeren - of verhogen - van je pensioen. Waarom komt er bijvoorbeeld niet automatisch elk jaar geld bij, zodat je de inflatie kunt bijbenen?

Naast al die serieuze kost is er natuurlijk ook ruimte voor de mensen achter ons fonds, binnen DSM en bij andere aangesloten ondernemingen. In de rubriek ‘Vroeger of later’ maken we kennis met Jan en Melissa, van DSM in Emmen. Verder nemen we je mee naar Covestro, waar Liesbeth en Gerjo vol trots vertellen over hoe ‘hun’ onderneming bijdraagt aan een betere wereld.

Leo Hensgens neemt ons dit keer mee op zijn pensioenreis. Hij vertelt zijn bijna ongelooflijke verhaal over zijn grootste passie: fietsen. Sinds zijn pensioen legde hij maar liefst 352.000 kilometer af op zijn stalen ros.

Geniet, net als Leo, van het leven. Hoe onvoorspelbaar of onrustig het ook kan zijn. En laten we in deze roerige tijden een beetje extra voor elkaar zorgen.

Veel leesplezier,
Babette, Karin, Monique & Mark

Bezoek onze PDN-website voor uitgebreide informatie over jouw pensioen. Kijk wat er voor je is geregeld en wat je zelf kunt doen, voor nu en later.

Scan de QR-code en ga rechtstreeks naar de website van PDN.

Inflatie in relatie tot verhoging van je pensioen: hoe zit dat?

PDN wil haar deelnemers en gepensioneerden graag een waardevast pensioen bieden. Dat wil zeggen dat je pensioen of pensioenopbouw meegroeit met de stijgende prijzen. Het periodiek verhogen van je pensioen heet 'indexeren' of 'toeslagverlening'. Hoewel indexatie hoog op het lijstje staat van PDN, lukte het de afgelopen jaren niet de pensioenen te verhogen. Waarom niet? Wat komt er kijken bij wel of niet verhogen? En is er iets te zeggen over de toekomst?

We vroegen het Rein Pikaart, bestuurslid van PDN namens de pensioengerechtigden.

Meer pensioen als de prijzen stijgen: dat klinkt logisch en ideaal. Zo voel je de prijsstijgingen van bijvoorbeeld vaste lasten en boodschappen namelijk niet in je portemonnee. Helaas is het allemaal niet zo simpel, vertelt Rein. "Als pensioenfondsen mag je in Nederland niet zomaar zelf besluiten of je de pensioenen verhoogt. Wij moeten ons daarbij houden aan strenge wet- en regelgeving; daar kunnen we niet onderuit. Aan de ene kant is dat soms

best vervelend, omdat we natuurlijk niets liever willen dan de pensioenen elk jaar iets verhogen. Toch is het ook goed dat die regels er zijn, want ze beschermen ons als fonds en ze beschermen onze deelnemers. Het pensioen verhogen, moet wel echt kunnen. Die verantwoordelijkheid ligt bij ons, als bestuur. Het laatste wat je wilt is het ene jaar verhogen, dan een jaar meemaken waarin zaken tegenvallen en vervolgens het jaar daarop weer moeten

verlagen. Dát voelen mensen pas echt in hun portemonnee."

Wettelijke voorwaarden

Hoe zit het dan met de regels rond indexatie? Een pensioenfonds kan de pensioenen alleen verhogen als ze aan de wettelijke voorwaarden voldoet. Wil je verhogen, dan moet de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds hoger zijn dan 110%. De beleidsdekkingsgraad is wat

Rein Pikaart

anders dan de dekkingsgraad: het is het gemiddelde van de laatste 12-maandelijke dekkingsgraden. Dus: als de dekkingsgraad eind december 114% is, maar het gemiddelde over de laatste 12 maanden komt uit op 108%, dan mag je als fonds de pensioenen per 1 januari niet verhogen.

Verhoging (toeslagverlening)

Ook als je mag verhogen, bij een beleidsdekkingsgraad boven 110%, ben je nog steeds gebonden aan regels. Allereerst is die verhoging voor uitkeringsgerechtigden gemaximeerd op de stijging van de consumentenprijsindex (2021: 3,28%). Er is bovendien een staffel van toepassing. Dat gaat naar rato: zit je bijvoorbeeld op 112%, dan mag je gedeeltelijk verhogen. Zit je boven een bepaalde grens, aan het eind van het eerste kwartaal bijvoorbeeld op 131%, dan mag je volledig verhogen. Deze bovengrens is inflatie-afhankelijk en dus variabel.

Niet verhogen

Voor PDN was 2021 een goed beleggingsjaar. Aan het eind van 2021 was de dekkingsgraad 115,2%. Dat is de hoogste dekkingsgraad sinds 2007. De beleidsdekkingsgraad steeg van 95,5% eind 2020 naar 108,8% eind 2021. Ondanks deze gunstige ontwikkeling mocht PDN vanwege de wettelijke

voorwaarden de pensioenen dus helaas niet verhogen. Rein: "Dat voelt vervelend, want als fonds en als bestuur hebben we wél die ambitie. Dat we al zo lang niet kunnen indexeren, is niet fijn. We leven in een onzekere tijd met de oorlog in Oekraïne, de financiële wereld die op zijn kop staat en een sterk oplopende inflatie. Vooral mensen met een wat kleiner pensioen gaan dat merken. Wat zij nu 'missen' aan pensioen is misschien net die hogere energierekening van komend jaar. Als pensioenfondsen willen we daaraan het liefst iets doen, maar door de instabiliteit in de wereld zijn er veel onzekerheden waarop we geen invloed hebben. Daarmee moeten we dealen. Zeker als de dekkingsgraad net rond de wettelijk vastgestelde grens zit, kun je beter voorzichtig zijn."

Meer perspectief

Wel of niet verhogen: die keuze hangt dus af van bepaalde wet- en regelgeving. Dankzij de onlangs in de Tweede Kamer aangenomen Motie Van Dijk gloort er wel duidelijk meer perspectief aan de horizon.

"Bij het verhogen van pensioenen moeten wij ons houden aan strenge wet- en regelgeving"

Deze motie is onderdeel van de conceptwetgeving rond het nieuwe pensioenstelsel (de Wet Toekomst

Pensioenen). De motie moet het pensioenfondsen mogelijk maken om al bij een lagere beleidsdekkingsgraad - vanaf 105% - het pensioen te verhogen. Eventueel kan dat ook met terugwerkende kracht vanaf begin 2022, en wellicht met een aangepast indexatieregime. Of en wanneer PDN de pensioenen (alsnog) gaat verhogen, hangt wel af van de uitwerking van de motie in aangepaste wetgeving, de bijbehorende criteria - zoals de peildatum van de beleidsdekkingsgraad - én een zorgvuldig afgewogen besluit van het PDN-bestuur. In het artikel over de stand van zaken rond het nieuwe pensioenstelsel (pagina 22 in dit magazine), lees je daarover meer.

Zorgvuldige beleidskeuzes

Wat de toekomst brengt? Dat is moeilijk te voorspellen, zoals dat wel vaker geldt in de wereld van pensioenen, dekkingsgraden en beleggingen. "Het uitblijven van verhoging in de afgelopen jaren raakt mensen wel degelijk. Daarvan zijn we ons als bestuur zeker bewust en we zijn ermee bezig", zegt Rein. "We maken onze beleidskeuzes zorgvuldig en hopen dat die goed uitpakken. Ons grootste doel als pensioenfonds is het allerbeste pensioen mogelijk bieden. Daaraan proberen we alles te doen."

Meer weten?

Luister ook de podcast met Edith Schippers, voorzitter van het PDN-bestuur. Daarin vertelt zij onder andere ook over indexeren. Je vindt de podcast op de site van PDN: [PDNpensoen.nl](https://pdnpensoen.nl) of rechtstreeks via deze QR-code.

Pierre Caelen

Nieuw keuzerecht 'bedrag ineens'

Een deel van je pensioen in één keer opnemen

Ga je met pensioen, dan heb je het recht om zelf een aantal keuzes te maken. Voorbeelden daarvan zijn je eigen pensioendatum bepalen (vervroegen of uitstellen) of je pensioenuitkering de eerste jaren hoger laten zijn dan de jaren daarop (de hoog/laag-regeling). Binnenkort komt er nog een keuzerecht bij: dat van 'bedrag ineens'. Wat dat is en hoe het zit? We spraken erover met Pierre Caelen, quality expert bij DSM Pension Services, en geven antwoord op enkele belangrijke vragen.

Wat houdt de nieuwe keuze 'bedrag ineens' in?

"Door de nieuwe keuze voor 'bedrag ineens' krijg je als PDN-deelnemer het recht om op je gekozen pensioen-ingangsdatum maximaal 10% van de waarde van je ouderdomspensioen ineens op te nemen. Dit keuzerecht gaat naar verwachting in op 1 januari 2023."

Wat is het voordeel?

"De nieuwe keuzemogelijkheid vergroot je keuzevrijheid bij het aanwenden van je pensioen. Zo kun je je pensioen beter laten aansluiten bij je persoonlijke situatie. Waaraan je het

'bedrag ineens' besteedt, mag je zelf bepalen. Je kunt het bijvoorbeeld gebruiken voor (gedeeltelijke) aflossing van je hypotheek, maar ook voor een verbouwing, een nieuwe auto of een mooie reis."

Zijn er ook nadelen? En waarop moet je extra letten?

"De resterende levenslange pensioenuitkering gaat als gevolg van de opname van een 'bedrag ineens' direct omlaag. Kies je bijvoorbeeld voor een 'bedrag ineens' van 10% (of minder) van de waarde van je ouderdomspensioen, dan ontvang je op je pensioendatum nog 90% (of meer) van je levenslange pensioenuitkering. Verder geldt de voorwaarde dat je de keuze voor een 'bedrag ineens' niet mag combineren met de keuze voor een hoog/laag- of laag/hoog-regeling. Omdat pensioen inkomen is, kan het 'bedrag ineens' gevolgen hebben voor je inkomstenbelasting en voor toeslagen, zoals zorg- of huurtoeslag. Het is dus belangrijk dat je jezelf van tevoren goed informeert en dat je de voor jou meest ideale keuzes maakt."

"Wij informeren je
goed voor een
weloverwogen keuze"

Hoe begeleidt PDN je bij deze en andere keuzes?

"Het goed informeren van deelnemers over pensioenkeuzes én over de financiële gevolgen van een keuze zoals 'bedrag ineens', valt onder de zorgplicht van pensioenfondsen. Ongeveer een half jaar vóór de gewenste pensioendatum start meestal het proces van je pensioenaanvraag. Zo heb je voldoende tijd om de bij jou passende keuzes te maken. Als PDN begeleiden en ondersteunen we je daarin, bijvoorbeeld in een persoonlijk gesprek. We nemen je mee in alle keuzemogelijkheden en in de financiële gevolgen van je keuzes. We doen dit uiteraard zo goed en zorgvuldig mogelijk. Als dat nodig is, verwijzen we je ook naar instanties waar je meer informatie kunt krijgen over jouw persoonlijke situatie, zoals de Belastingdienst, de gemeente of de Sociale Verzekeringsbank. Zo kun je een weloverwogen en passend besluit nemen over jouw pensioen."

Broodje aap pensioen

Je moet loonheffingskorting laten toepassen op het hoogste inkomen.

Eén van de weinige zekerheden in het leven is het betalen van belasting. Je betaalt belasting over je inkomen. We noemen dat loonheffing. Denk bij inkomen onder andere aan salaris, AOW of je PDN-pensioen. Gelukkig is er ook de loonheffingskorting.

Loonheffingskorting is een korting op de belasting die je moet betalen. Je betaalt dus minder belasting als je loonheffingskorting toepast. Krijg je van meerdere instanties inkomen, dan mag je de loonheffingskorting maar op één plaats laten toepassen. Doe je dat niet, dan moet je later belasting bijbetalen.

De Belastingdienst zegt op zijn website dat je de loonheffingskorting het best kunt laten toepassen op het hoogste inkomen. Dat is meestal zo, maar het geldt zeker niet altijd. Het hangt namelijk af van je persoonlijke situatie. Heb je een partner of ben je alleenstaand? Is je bruto pensioen bij PDN lager dan € 12.500, is het hoger dan € 27.000 of ligt het ertussenin? Dat zijn belangrijke vragen bij het maken van je keuzes voor de loonheffingskorting. Laat je daarom, voordat je je keuze maakt, goed voorlichten bij de Belastingdienst of bij een adviseur. Wij kunnen je daarover namelijk niet tot in detail informeren.

Om later geen belasting te moeten bijbetalen, kun je er ook voor kiezen om PDN maandelijks meer loonheffing te laten inhouden. We kunnen alleen niet berekenen met welk bedrag we de loonheffing moeten aanpassen, omdat we de andere inkomens niet weten. De hoogte van de aanpassing dien je daarom zelf - met de hulp van je financieel adviseur - te berekenen en door te geven aan PDN.

De pensioenreis van Leo Hensgens

Bijna veertig jaar werkte hij bij DSM. Of nou ja, werk? Het was zijn hobby, zo omschrijft Leo Hensgens het zelf. Inmiddels is hij al bijna dertig jaar met pensioen en wordt hij in juni 88 jaar. Stilzitten deed hij allerminst de afgelopen decennia. Sterker nog: als je naar Leo's verhalen luistert, klinkt het alsof je het levensverhaal van wel drie verschillende mensen hoort. Een mooi gesprek over het verleden, het nu en zijn allergrootste liefde: fietsen.

Net over de grens in Duitsland ligt het vriendelijke dorpje Havert-Selfkant. Tussen weidse velden en een licht glooiend landschap staat aan het eind van een rustige straat het mooie huis van Leo Hensgens (of Lei, voor DSM'ers). In de tuin bloeien de lentebloemen uitbundig en verwarmt de zon het terras dat uitkijkt over de velden. Binnen is de tafel uitnodigend gedekt, met kop en schotels en een grote schaal met koekjes. Aan tafel, op een comfortabele stoel, praat Leo met een twinkeling in zijn ogen over zijn tijd bij DSM en over wat hij daarna allemaal deed. Hij vertelt bescheiden, maar trots. Af en toe staat hij op om papieren te pakken of foto's die zijn verhalen illustreren. Zijn kleindochter Kim ('mijn enige kleinkind!') houdt een oogje in het zeil bij opa en schenkt de koffie in.

Werk als hobby

"Mijn werk was altijd mijn hobby", begint Leo. "Mijn vrouw zei ook altijd: 'Je ging geen dag zonder plezier naar je werk'. En zo was het ook. Ik had bij DSM een geweldige tijd. Hoewel ik Duitser ben, voelde ik me altijd één van de groep. Ik had fantastische collega's. En ik kreeg alle kansen: ik begon

helemaal onderaan en kwam uiteindelijk op een redelijk hoog niveau terecht."

Onderaan begonnen

Na het gymnasium in Duitsland deed Leo 'de technische school' en begon hij in 1953 als 'werker' bij DSM. In zijn vrije tijd studeerde hij Chemische Technologie aan de PBNA in Arnhem, waar hij op

zijn 29ste het diploma behaalde. Later studeerde hij nog twee jaar Milieu-kunde in Heerlen. Zo kwam hij in de chemische staf van DSM en schopte hij het tot de senior staf. Op een gegeven moment stapte hij over van de chemische staf naar de bedrijfseconomische staf. Hij werd, zoals hij het zelf zegt, een financiële man met een techni-

In de Augusta-plant in de VS

sche achtergrond. Tot het eind van zijn DSM-carrière werkte hij als controller van de productgroep Caprolactam. Leo: "Dat was toen de cash cow van DSM." Zijn loopbaan bracht hem ook in het buitenland, zoals bij DSM in Amerika, Polen, Slowakije, Tsjechië en voormalig Oost-Duitsland. "Mooie tijden", herinnert hij zich.

Dagtrip in de omgeving van Augusta

Leo's carrière bij DSM eindigde in 1992 relatief vroeg, toen hij 58 was. "Er moesten mensen uit en ik was één van hen. Leuk vond ik dat niet. Ik sliep er een maand slecht van, het voelde alsof ze me mijn hobby afnamen. Maar dat veranderde al snel: het gaf me ook de kans om nog heel veel dingen te doen die ik ook heel graag doe. Achteraf ben ik blij dat ik zo vroeg stopte met werken. Ik reisde veel met mijn vrouw. Naar Egypte, Marokko, Israël, Moskou, Sicilië. We zijn overal geweest."

Naast het werk

Naast het werk dat hij zo graag deed, zette Leo zich in voor de mensen binnen DSM. In de vakbond (de Unie BLHP), de OR, de Centrale Ondernemingsraad en later in de Stichting Fonds van Sociale Instellingen speelde hij een grote rol. Zo groot zelfs, dat hij in die tijd maar weinig thuis was. "Over-

dag werkte ik, 's avonds was ik actief met de vakbond en de OR. Ik zag mijn kinderen eigenlijk niet groot worden. Dat is dan wel de andere kant van al die activiteiten." Trots is Leo zeker op zijn kinderen. Hij vertelt over waar ze wonen en hoe ze alle drie goed terecht zijn gekomen en doen wat ze graag doen. Zoon Jurgen -

stopte ik met alles, behalve met het scheidsrechteren. En tja, toen ik in 1996 werd gevraagd of ik iets voor de kerk hier wilde doen, deed ik dat toch ook maar weer: ik was er 26 jaar penningmeester."

Voor al zijn inzet voor de gemeenschap kreeg Leo een bijzondere onderscheiding: Das Bundes Verdienstkreuz. Een (koninklijke) onderscheiding zoals wij die in Nederland ook kennen, maar in Duitsland is het volgens Leo een stuk zeldzamer dat je die krijgt.

Elke dag op de pedalen

En dan, dan komen de verhalen over zijn grootste liefde: fietsen. Want dát doet Leo elke dag, al een groot deel van zijn leven.

Vanuit zijn huis trapt hij dagelijks zo'n vijftig tot zestig kilometer. Op dinsdag zijn dat er honderd, want die dag is voor zijn geliefde, mede door hem opgerichte fietsclub: Die Radwanderfreunde Havert. "Een club van zo'n achttien mensen tussen de zeventig en tachtig jaar.

"Sinds mijn pensioen fietste ik 352.000 kilometer"

Samen maken we tochten naar de Mechelse Heide, Bokrijk, Snowworld, Hasselt, Luik, Weert, kastelen en andere bestemmingen. En ik rijd voorop hè. Onderweg picknicken we en om een uur of vier gaan we bij een café zitten, met een biertje erbij. Praten met elkaar, gezellig." Leo haalt er een schrijft bij.

Leo floot meer dan veertig jaar voetbalwedstrijden

Daarin, netjes met pen geschreven, lijsten met data en kilometers die met de fiets zijn afgelegd. Het is indrukwekkend. Zo fietste hij in 2021 wel 21.000 kilometer, en in andere jaren 10.000 tot 20.000. En, bijna ongelooflijk maar waar: sinds zijn pensioen - nu dertig jaar geleden - fietste Leo 352.000 kilometer in totaal. "En dat bijna allemaal

op een gewone fiets hè. Pas op mijn tachtigste kreeg ik een e-bike. Wel een mooie hoor, een rode."

Een nieuw leven

Eén keer ging het flink mis tijdens zijn grote hobby, vertelt Leo. "Ik viel op het asfalt, op mijn hoofd. De artsen in het ziekenhuis zagen het somber in. Maar

wonder boven wonder kwam het goed. Dat was in 2006. Toen kreeg ik een nieuw leven, zo zie ik het."

En wat voor een leven. Rijk kan het bijna niet. Na de fotoshoot voor dit verhaal zet Leo zijn 'rode baron' weer terug in de schuur. Heel even dan, want hij gaat zo nog een rondje maken.

Paspoort Leo Hensgens

Geboren: 22 juni 1934

Woonplaats: het Duitse Selfkant-Havert, net over de grens bij Sittard
Weduwnaar, 2 zonen en 1 dochter, 1 kleindochter

Loopbaan:

- 'Onderaan begonnen' als werker bij DSM;
- Studies Chemische Technologie en Milieukunde;
- Lid chemische en bedrijfseconomische staf binnen DSM;
- Controller Productgroep Caprolactam;
- Lid OR en COR van DSM;
- Bestuurslid van de vakbond (de Unie BLHP);
- Bestuurslid Stichting Fonds van Sociale Instellingen (FSI).

Ging in 1992 op 58-jarige leeftijd met pensioen.

Jurgen: "Vader zit nooit stil. Hij is onverwoestbaar."

VROEGER OF LATER

Jan Siebum en Melissa Dijkzwaag

Vroeger...

Wie: Jan Siebum

Leeftijd: 55

Functie: Senior operator a.i. bij de DAP-fabriek, DSM in Emmen

Gaat met pensioen: over 11 jaar, in 2033. Als het kan, liefst wat eerder.

Wat kun je over jezelf vertellen?

"Ik was negentien toen ik hier begon in 1985. Van assistent-operator groeide ik door naar waar ik nu ben, en ik blijf hier nog wel een tijdje denk ik. Mijn vrouw is twee jaar ouder dan ik, zij mag eerder met pensioen. Ik denk erover na om er

eerder uit te gaan. Dat laat mijn pensioen waarschijnlijk wel toe. Onze kinderen (een dochter van 23 en een zoon van 30) hebben allebei een goede baan, dus daar hoeven we ons niet druk om te maken. Ik zie het wel, in de toekomst kijken kun je toch niet."

Hoe ziet je pensioendroom eruit?

"Ik hoop bovenal dat we gezond blijven, mijn vrouw en ik. En als we dan niet meer hoeven te werken, maken we een andere planning voor onze dagen. Je mist dan volgens mij de sociale contacten vanuit je werk wel, dus het is belangrijk dat je die ergens anders weer vindt. In het verenigingsleven bijvoorbeeld. Daar heb ik ook al wel ervaring mee. Ik zat tien jaar bij de vrijwillige brandweer bij ons in Klazienaveen. Dat vroeg best wat

tijd naast m'n werk. Toen mijn kinderen gingen zeggen 'Ik zie je alleen nog maar op 't dorp', ben ik er maar mee gestopt. Als ik later met pensioen ben, pak ik iets binnen het verenigingsleven vast weer op. Verder werk ik ook graag in de tuin, doe ik klusjes in en rond het huis en heb ik een mooie, schone auto."

"Het leven loopt altijd anders dan je denkt"

Wat heb je eraan gedaan om die pensioendroom te laten uitkomen?

"Ik dacht heel lang niet veel over mijn pensioen na. Ik was er niet mee bezig. Ook niet als collega's met pensioen gingen. Maar nu ik ouder ben, houd ik de boel meer bij, via de Pensioenplanner bijvoorbeeld. Als ik zie wat straks mijn pensioen gaat zijn, dan weet ik dat het goedkomt. Ik heb verder ook nog een stuk beton - ons huis - waarop bijna geen hypotheek meer zit. Dus ook daar halen we straks wat geld uit. De grootste kostenpost hadden we toen onze kinderen hun opleidingen gingen volgen. Die tijd is al achter de rug."

...of later

Wie: Melissa Dijkzwaag

Leeftijd: 29

Functie: Operator bij de DAP-fabriek, DSM in Emmen en secretaris van de OR

Wat kun je over jezelf vertellen?

"Ik ben allround operator, maar ik zag de fabriek al een tijdje niet meer van binnen. Ik ben drie dagen per week gedetacheerd op een middelbare school. Daar geef ik brugklassers les in natuur en techniek. Dat loopt nog tot het eind van het schooljaar. Heel leuk, ik leer er zelf ook veel van. Ik ben meestal van 'Dit is wat we gaan doen en zo gebeurt het', maar dat is met brugklassers toch echt anders (lacht). Na deze detachering ga ik waarschijnlijk weer terug de fabriek in, daar houd ik ook van. En een dag in de week werk ik voor de OR. Druk? Ik verveel me niet snel in ieder geval."

Houd jij je bezig met je pensioen?

"Niet echt. Ik ben nog jong. Ik ga ervan uit dat het bij DSM goed is geregeld. Het speelt niet bij mij. Mijn vriend is zelfstandig ondernemer en laatst hadden we het wel even over pensioen. Toen bedachten we dat we anders gewoon zorgen dat we wat vastgoed hebben dat we verhuren. Bouwen we zo ons pensioen wel op. Ik maak me er geen zorgen om."

Hoe ziet je leven eruit als je met pensioen bent?

"Rustiger dan nu, denk ik. Met meer vrijheid om zelf te bepalen wat je op een dag doet. Vrijwilligerswerk, samen met mijn vrouw erop uit. Ik ben niet iemand die zegt: 'Ik wil dan een camper of een boot'. Als we er dan nog maar zijn in goede gezondheid, dat vind ik belangrijk. Hoe het leven er dan precies uitziet, vullen we dan wel in. Misschien laat ik tegen die tijd wel een boek schrijven over mijn leven, net als Kieft of Derksen, haha."

Had je achteraf iets anders moeten doen?

"Nee hoor. Ik zou het niet anders doen. Weet je, vooruitkijken kun je toch niet. Dat zie je nu wel: alles wordt duurder, er woedt een oorlog. En bovendien weet je ook niet hoe oud je zelf wordt. Het leven loopt altijd anders dan je denkt. Dus: leef nú en zorg dat je het nu goed hebt. Later zie je wel weer."

Welke tips heb je voor Melissa?

"Met Melissa zat ik een tijdje in de OR, dus wij kennen elkaar inmiddels wel. Ik denk dat zij heel goed haar eigen zaakjes kan regelen. Toen ik zo oud was als zij nu is, was ik net als Melissa ook niet erg met mijn pensioen bezig. Als ik iets tegen haar zou willen zeggen, is het: 'Blijf bij DSM. Daar is het goed geregeld'."

Hoe ziet je pensioendroom eruit?

"Eerst maar eens afwachten wat de pensioengerechtigde leeftijd dan is. En hoe de wereld er tegen die tijd uitziet. Die verandert snel en nog op allerlei manieren voordat ik met pensioen mag. Ik zie het dan allemaal wel."

"Ik ga ervan uit dat het bij DSM goed is geregeld"

Wat heb je al gedaan om die pensioendroom te laten uitkomen?

"Niets, behalve dan dat ik pensioen opbouw bij DSM. Tegen de tijd dat ik een jaar of veertig, vijftig ben, ga ik wel eens kijken of ik nog wat moet doen om dat pensioen aan te vullen."

Heb je nog vragen aan Jan of ga je iets anders doen naar aanleiding van dit interview?

"Nee hoor. Ik ken Jan goed van onze tijd samen in de OR. Dus als ik vragen heb, weet ik hem te vinden."

Vraag het aan Petra

Moet ik een adreswijziging doorgeven aan PDN?

Petra Damoiseaux, senior medewerker pensioenen DSM Pension Services:

“Of je een adreswijziging aan ons moet doorgeven, ligt eraan over welk adres het gaat en waar je woont. Woon je in Nederland of in het buitenland? Gaat het over het woon- of postadres? Het antwoord op deze vragen bepaalt of je zelf iets moet doen.”

Woon je in Nederland en verhuis je binnen Nederland?

“Dan is het antwoord het makkelijkst. Je hoeft PDN helemaal niets door te geven. Geef je nieuwe adres door aan de gemeente. We ontvangen de adreswijziging dan automatisch van hen.”

Verhuis je naar het buitenland of woon je daar al?

“Stuur dan een verhuisbericht naar PDN. Je moet ons dan ook een kopie sturen van een geldig legitimatiebewijs. Zo weten we zeker dat jij het bent die het adres wil wijzigen.”

Wat moet je doen als je postadres wijzigt?

“PDN stuurt in principe alle post naar je woonadres, tenzij je ervoor kiest om de post op een ander adres te laten bezorgen. Dat laatste kan bijvoorbeeld als je in het buitenland woont en je je post in Nederland wilt ontvangen of als je je post bij familie wilt laten bezorgen. Wijzigt je postadres, maar blijft je woonadres hetzelfde? Stuur dan een bericht naar PDN. Je moet ons dan ook een kopie sturen van een geldig legitimatiebewijs.”

Kan dat allemaal niet makkelijker?

“Makkelijker dan een woonadreswijziging in Nederland kan helaas niet, want daarvoor hoef je helemaal niets te doen. Het is wel een stuk eenvoudiger om een buitenlandadres of een postadres via onze website door te geven. Ga op onze website naar jouw digitale dossier ‘Mijn PDN Pensioen’ en kies dan ‘Mijn gegevens’. Voer onder ‘Wijzigen postadres’ of ‘Wijzigen adres buitenland’ het nieuwe adres in. Wat is er dan makkelijker? Je hoeft ons dan geen kopie meer te sturen van een geldig legitimatiebewijs.”

Jobhoppfen: goed of slecht voor je pensioen?

Ayesha Malik

Ze is ‘born and raised’ in Pakistan: Ayesha Malik (30). Na een aantal jaren in haar thuisland te hebben gewerkt in brand marketing en digital marketing, kwam ze voor de International MBA-opleiding bij Nyenrode naar Nederland. En ze bleef. Nu werkt ze sinds vier jaar bij DSM. Eerst in Geleen en de afgelopen jaren als marketing- en communicatiemanager bij DSM Food & Beverage in Delft. “Ik had altijd al de wens om te werken in een westerse economie. Ik houd van dit land en van de internationale omgeving binnen DSM.”

Blijven leren

De ambitieuze Ayesha ziet zichzelf nog wel een tijd bij DSM werken, maar ze sluit ook niet uit dat ze nog eens verhuist naar een ander land of een ander bedrijf. “Ik kan hier nog vele kanten op en mezelf steeds blijven ontwikkelen. Maar als er zich ergens

anders een mooie kans voordoet, grijp ik die aan. Ik wil blijven leren. Een volgende stap zetten als ik daaraan toe ben of als ik voel dat ik in een functie alles heb geleerd wat er te leren valt.”

“De situatie in de wereld maakt dat ik me meer bezighoud met mijn pensioen”

Zekerheid in de toekomst

Denkt ze bij de keuzes in haar carrière na over haar pensioen? “De huidige situatie in de wereld maakt wel dat ik me uit mezelf meer bezighoud met dit

Bleven mensen ‘vroeger’ vaak tientallen jaren bij dezelfde werkgever werken, tegenwoordig wisselen medewerkers vaker van baan en van bedrijf. Door-groeien, dromen waarmaken en je kwaliteiten ergens anders inzetten. Maar wat betekent dat jobhoppfen voor je pensioen? En hoe kijkt een young professional van DSM daar tegenaan?

soort onderwerpen. Had je me twee jaar geleden gevraagd of ik me bezighield met pensioen, dan had ik stelliger ‘nee’ gezegd. Maar we zijn nu een pandemie verder en er is veel aan de hand in de wereld. Dat maakt dat ik meer nadenk over het financiële plaatje en over een bepaalde zekerheid in de toekomst.”

“Dit interview triggert me ook om er meer over na te gaan denken. Hoe het pensioen is geregeld bij een werkgever, was voor mij nooit een doorslaggevende factor. Vaak is het ook best ingewikkelde materie waar je niet gemakkelijk induikt, zeker voor een Engelstalige medewerker zoals ik. Waar moet je beginnen? Waar kun je informatie vinden? Het zou heel erg helpen om nieuwe medewerkers mee te nemen in hoe het pensioen bij DSM is geregeld. Waaraan moet je denken? Hoe zit het precies? Heb het er bijvoorbeeld over

in het onboarding-programma*. Dan ben je als medewerker geïnformeerd en word je gestimuleerd er vaker over na te denken. Je kunt dan ook het heft in eigen hand nemen als het gaat om je pensioen.”

*Noot van de redactie:

Iedere nieuwe DSM-medewerker krijgt bij indiensttreding een filmpje te zien over PDN. Dit filmpje is ook ter beschikking gesteld aan de aangesloten ondernemingen. Daarnaast ontvangt iedere nieuwe medewerker een startbrief en een pensioenreis indienst (circa 6-9 maanden na indiensttreding).

Jobhoppen en je pensioen

Tegenwoordig is het steeds minder gebruikelijk om lang bij dezelfde werkgever te blijven. Dat heeft gevolgen voor je pensioen. Waarschijnlijk heeft je nieuwe werkgever een andere pensioenregeling. Misschien staat het pensioenfonds bij je nieuwe baan er slechter voor. De premie is hoger of de kans op korten groter. Dat zijn zaken die je moet checken. Door vaak te wisselen van werkgever bouw je bij verschillende pensioenuitvoerders pensioen op. Zo'n pensioen kan 'groot' zijn (> €503,24 bruto per jaar) of 'klein' (< €503,24 bruto per jaar). Vanaf 2020 mag de pensioenuitvoerder de waarde van een 'klein' pensioen overdragen aan de pensioenuitvoerder waar je op dat moment pensioen opbouwt. Dit gebeurt automatisch. Bij een 'groot' pensioen kun je zelf waardeoverdracht aanvragen. Zo kan je volledige pensioen bij één pensioenfonds terechtkomen.

Hoe waardeoverdracht bij PDN in zijn werk gaat, vind je in de brochure 'Waardeoverdracht' op de website van PDN. Wil je weten hoe je ervoor staat? **Kijk dan op mijnpensioenoverzicht.nl.**

'Pensioenpodjes' om te luisteren

Naast dit mooie PDN Magazine hebben we sinds kort nog een andere manier om jullie te informeren over je pensioen en alles wat daarmee samenhangt. Beluister onze nieuwe podcastserie waarin we in gesprek gaan met bestuurders en medewerkers. De eerste twee afleveringen zijn inmiddels beschikbaar op www.pdnpensioen.nl.

Scan de QR-code en ga rechtstreeks naar het eerste gesprek met Edith Schippers, voorzitter van het PDN-bestuur.

Betaaldata pensioenen

PDN maakt de pensioenen - met uitzondering van december - op de 27ste van de maand over. Als de 27ste in een weekend valt, dan betalen we de pensioenen eerder uit.

Betaaldata 2022

juni.....	27	oktober.....	27
juli.....	27	november.....	25
augustus.....	26	december.....	21
september.....	27		

Dekkingsgraad PDN

Een belangrijke graadmeter voor de financiële gezondheid van een pensioenfonds is de dekkingsgraad. Het geeft de verhouding aan tussen het vermogen van PDN (pensioenvermogen) en de pensioenen die PDN nu en in de toekomst moet uitbetalen (pensioenverplichtingen). Als de dekkingsgraad bijvoorbeeld 110% is, dan staat tegenover elke € 100 die PDN moet uitbetalen aan gepensioneerden € 110 aan vermogen. PDN maakt de cijfers elk kwartaal bekend op de website.

Onderstaande tabel toont de dekkingsgraad vanaf 2018

Stand per einde	Dekkingsgraad	Beleidsdekkingsgraad	Gehanteerde rente	Rendement (t/m)
2018	105,0%	109,3%	1,3%	-1,8%
2019	10,04%	102,3%	0,7%	12,7%
2020	99,7%	95,5%	0,1%	4,0%
2021	115,5%	108,9%	0,5%	8,2%
Q1 2022	123,1%	112,5%	1,1%	-3,2%

Bij beslissingen over toeslagverlening of korten moeten pensioenfondsen gebruikmaken van de zogenoemde 'beleidsdekkingsgraad'. Deze dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste 12 maandelijkse dekkingsgraden.

Gerjo Korstanje en Liesbeth Baks

PDN
neemt je
mee
naar...
Covestro

Wist je dat er meer dan 15 verschillende werkgevers zijn aangesloten bij PDN? Het zijn dus niet alleen medewerkers van DSM in Nederland die pensioen opbouwen bij PDN. Ook de medewerkers van de andere aangesloten ondernemingen doen dat. In deze rubriek nemen we je telkens mee naar één van die ondernemingen. Dit keer is dat Covestro. We gaan op pad met Liesbeth Baks, senior advisor van de managing director, en Gerjo Korstanje, projectmanager voor operations en gebouwen.

Covestro is een van oorsprong Duitse, wereldwijd opererende en toonaangevende producent van geavanceerde polymeren en hoogwaardige kunststoffen. In april 2021 nam het bedrijf de tak voor duurzame coatingharsen - Resins & Functional Materials - over van DSM. Door de overname werd Covestro één van de grootste leveranciers van duurzame coatingharsen. De coatings, lijmen en andere speciale grondstoffen van Covestro vind je terug in én op allerlei producten die we als mens dagelijks gebruiken. Van tafels, matrassen, auto's, chipsverpakkingen en zonnepanelen tot papieren koffiebekers. Duurzaamheid en innovatie staan bij het bedrijf hoog in het vaandel. Medewerkers zijn continu bezig met vernieuwing. Ze zoeken naar hoe je kunt bijdragen aan een kleinere impact op het milieu en naar hoe de producten van Covestro écht van waarde kunnen zijn.

Nuttig

Juist die facetten maken het werken bij Covestro zo mooi, vertellen Liesbeth en Gerjo vol trots. Liesbeth: "We hebben 50 productielocaties wereldwijd. Daar werken 18.000 medewerkers, waarvan zo'n 800 in Nederland. Daardoor zijn we altijd dicht bij onze klanten. Innovatie en duurzaamheid zijn voor ons heel belangrijk: wát we maken, moet nuttig zijn. Je vindt onze hoogtechnologische materialen bijvoorbeeld in de auto-industrie. Ook de bouw is een belangrijke afzetmarkt. Zo leveren we producten voor verven en lakken. Verder zitten we in de elektronische- en elektronica-sector en hebben we enkele kleinere onderdelen die zich on-

der meer richten op sport & ontspanning en cosmetica. In Nederland focussen we specifiek op de productie van coatings en in Geleen huisvest Covestro een aantal kleinere bedrijfsonderdelen. We hebben bijvoorbeeld 'additive manufacturing', een onderdeel dat zich bezighoudt met 3d-printing. Zij maken onder meer bitjes voor ijshockeysers."

Waardevolle toepassingen

"Wat ik zo geweldig vind, is dat onze producten echt een waardevolle bijdrage leveren aan vele toepassingen in het dagelijks leven", vertelt Gerjo. "Kijk bijvoorbeeld naar een zak chips van Lays. De drukinkt die daarop zit, is van ons. Hetzelfde geldt voor de sealing. Maar ook de laag die je vindt op papieren koffiebekertjes is van ons. Allemaal zaken die je dagelijks tegenkomt, en die niet bestonden of konden functioneren zonder een groot aantal zaken die wij maken."

Vooruitkijken

Covestro kijkt daarbij steeds vooruit: wat zijn nieuwe ontwikkelingen in de wereld en in producten? Wat is daarvoor nodig van ons? Wat werkt? Wat draagt bij? Gerjo: "We hebben bijvoorbeeld een verf voor deuren in de bouw. De deuren met die verf erop kun je nat stapelen in de fabriek en ook zo vervoeren. Dat zorgt voor efficiëntie en tijdsinstroom. Ik vind dat formidabel. Als je in onze displays in Hoek van Holland de eindproducten ziet waarin producten van ons zitten, dan maakt me dat echt trots. Glasvezelkabels met een hoogwaardige coating bijvoorbeeld, die tientallen kilometers verder nog een helder signaal doorgeven."

Grote ideeën

"Er is bij Covestro sowieso een enorme motivatie om te komen tot betere oplossingen en tot producten die bijdragen aan een betere wereld", zegt Liesbeth. "Bovendien is er veel ruimte voor medewerkers om daarin hun eigen rol te pakken. We zijn van de grote ideeën die vaak klein beginnen in de uitvoering, en dat is mooi."

Liesbeth stelt zich voor

Werkgever:

"Ik ben senior advisor van de managing director van Covestro in Nederland. Ik ben haar rechterhand bij een heleboel zaken die hier langskomen. De afgelopen 15 jaar werkte ik bij DSM in supply chain-functies. Nu heb ik een meer algemene, generalistische rol. Dat is superleuk. Veel HR-gerelateerde onderwerpen komen nu langs. Ik mag onder andere meekijken bij de centrale ondernemingsraad en bij cao-onderhandelingen. De chemie is sowieso een superinteressante sector om in te werken. Je kunt er onderdeel zijn van veranderingen die impact hebben op veel mensen in de wereld."

Trots:

"Wat mij het meest aanspreekt in mijn werk, is het doel van de onderneming. Wij proberen echt bij te dragen aan een betere wereld. Ik zou niet bij een tabaksproducent kunnen werken, om maar iets te noemen. Ik ben trots op wat wij hier doen en maken."

Eigen pensioen:

"Ik denk niet veel na over mijn pensioen. Dat heeft ook te maken met mijn leeftijd. Ik weet dat ik pensioen opbouw en hoe het ongeveer in elkaar zit, maar dat is het wel. Voordat ik met pensioen ga, kunnen de regels nog wel een paar keer veranderen. En ik vind mijn werk nu zo leuk, dat ik me er niet veel mee bezighoud. Het komt straks wel goed."

Persoonlijk:

"43 jaar, getrouwd, moeder van 3 kinderen van 11, 9 en 5 jaar."

Gerjo stelt zich voor

Werkgever:

"Dit jaar werk ik alweer 33 jaar voor Covestro en haar voorgangers. Als projectmanager voor operations en gebouwen (de hardware-kant) doe ik projecten voor onder meer Waalwijk, Hoek van Holland en Geleen. Dit is de vijfde overname die ik meemaak, dus ik ervaar het zeer gelaten. Het komt altijd goed, al heb je als medewerker bij zo'n overname wel te maken met wat veranderingen. We zijn nu een jaar verder en het gaat goed. Iedereen voelt zich al onderdeel van Covestro."

Trots:

"Ik ben trots op wat wij kunnen maken. Hoogwaardige onderdelen van producten die heel lang meegaan, goed werken, sterk zijn én die na de levensduur weer gemakkelijk zijn te recyclen. UV-uithardende verf bijvoorbeeld of coating voor zonnepanelen. Het is heel mooi om daaraan met mijn werk te kunnen bijdragen."

Eigen pensioen:

"Tot een paar jaar geleden was ik niet bezig met mijn pensioen. Totdat er een tijdje geleden wat collega's met pensioen gingen. Vanaf dat moment verdiepte ik me er wel wat meer in en ben ik gaan praten met een financieel adviseur."

Persoonlijk:

"58 jaar, getrouwd, zonder kinderen."

"Onze producten leveren echt een waardevolle bijdrage aan vele toepassingen in het dagelijks leven"

Beleggen in een wereld vol onzekerheden

De gevolgen van oorlog en crisis

Bob Puijn

Beleggen doe je als pensioenfonds in verschillende zaken en in allerlei landen. Maar wat gebeurt er eigenlijk als er in een land een crisis ontstaat, of een oorlog, zoals die tussen Oekraïne en Rusland? Wat zijn de gevolgen, direct en indirect? Welke keuzes kun je maken? We spraken erover met Bob Puijn, hoofd beleggingen bij DSM Pension Services.

“Bij een oorlog zoals die tussen Rusland en Oekraïne denk je in eerste instantie natuurlijk aan de humanitaire gevolgen”, vertelt Bob. “Maar als DPS denken we uiteraard ook na over de financiële consequenties. Je hebt daarbij altijd te maken met directe en indirecte gevolgen van een crisis. We kijken naar wat we in een crisis- of oorlogsgebied hebben belegd wat directe gevolgen heeft. Daarbij is het belangrijk om te weten dat we als pensioenfonds al een uitsluitingenbeleid hebben. Onder meer op basis van VN- en Europese (sanctie)wetgeving sluiten we bepaalde bedrijven en landen uit. Zo beleggen we niet in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van tabak of controversiële wapens. We beleggen vanwege de Europese sanctiewetgeving ook al een tijd niet in Russische staatsobligaties, maar we belegden nog wel in Russische aandelen en bedrijfsobligaties.”

Posities verkopen

Bob: “Aan het begin van de oorlog keken we samen met het bestuur goed naar hoe het Russische bedrijfsleven eruit ziet en hoe onafhankelijk bedrijven kunnen opereren, los van de Russische staat. Oftewel: staan ondernemingen in Rusland direct of indirect onder de invloedssfeer van de Russische staat? Het antwoord daarop was voor ons ‘ja’. Daarom besloot het bestuur om niet langer te beleggen in Russische aandelen en bedrijfsobligaties. Dat betekent dat we alle posities gaan verkopen zodra de Russische beurs weer open is. De investeringsomvang die we nu nog hebben in Russische aandelen en obligaties is relatief klein. Kijk je naar de positie eind maart van dit jaar, dan belegden we minder dan € 1 miljoen in Rusland. En dat op een portefeuille van € 8 miljard.”

Indirecte gevolgen groot

Kijk je naar de indirecte gevolgen van een oorlog zoals die in Oekraïne, dan zijn die

volgens Bob veel groter. “Denk bijvoorbeeld aan de economische groei, inflatie, rente en aandelenkoersen. Voor Europa zijn de gevolgen op die vlakken ook groter dan voor andere regio's, omdat wij dichterbij tegen Rusland aanzitten en afhankelijk zijn van bijvoorbeeld Russisch gas. Wat ons het meeste pijn doet, zijn de gevolgen voor de inflatie. Die liep eind 2021/begin 2022 al duidelijk op, maar steeg daarna verder. Daardoor stijgt ook de rente. En dan ontstaat er ook weer iets raars: zo'n rentestijging is eigenlijk ook weer heel goed voor een pensioenfonds.”

Dekkingsgraad omhoog

Waarom? Je moet een pensioenfonds zien als een balans. Aan de activa-zijde staan de beleggingen, aan de passiva-zijde staan de pensioenverplichtingen. Bob: “Die (toekomstige) pensioenverplichtingen maken we contant tegen de marktrente. Doordat die marktrente opliep, is de huidige waarde van de verplichtingen lager. Dat leidde weer tot een enorme stijging van de dekkingsgraad van ons fonds. We zaten eind vorig jaar op een dekkingsgraad van 115,2%. Nu (medio april 2022) is die opgelopen naar een niveau van maar liefst 130%. Onze balans als pensioenfonds ziet er nu dus veel beter uit, maar we hebben tegelijkertijd ook te maken met een ongekend hoge inflatie en veel onzekerheden.”

Wereld vol onzekerheden

Bijzonder hoe dat werkt met die directe en indirecte gevolgen. “De wereld zit vol onzekerheden”, zegt Bob. “We weten dat er elk moment ergens een crisis of oorlog kan uitbreken. Daarom zorgen we als pensioenfonds voor een robuust beleggingsbeleid waarbij we onze beleggingen spreiden. Ook richten we het beleggingsbeleid op de lange termijn in plaats van op de korte termijn. En we kijken, als er iets gebeurt, goed naar wat we willen. Je kunt niet van de ene op de andere dag ergens uitstappen omdat je het ergens niet mee eens bent; daar zitten structuren en afspraken achter. Zoals nu in Rusland: we gaan afscheid nemen van Russische aandelen en bedrijfsobligaties, maar dat kan niet à la minute omdat de beurzen in Rusland gesloten zijn.”

“Zo moet je ook handelen”, vindt Bob. “Als je vanuit emotie handelt - wat overigens heel logisch en menselijk is - blijf je nergens als pensioenfonds. Je kunt zaken wel weloverwogen aanpassen als de tijd daar rijp voor is én zorgen voor een goed gespreide beleggingsportefeuille. Dan blijf je sterk als fonds, ben je niet afhankelijk van bijvoorbeeld één sector, land of bedrijf en voorkom je dat je onnodig hard wordt geraakt door een crisis of oorlog.”

“Er kan elk moment een oorlog of crisis uitbreken. Ons beleggingsbeleid zorgt ervoor dat we daardoor niet hard worden geraakt.”

Naar verwachting gaan in ons land vanaf 1 januari 2023 nieuwe pensioenregels in. Deze nieuwe regels komen voort uit het pensioenakkoord dat het kabinet in 2019 samen met werknemers- en werkgeversorganisaties sloot. Ons pensioenstelsel wordt hiermee transparanter en persoonlijker. Wat is de stand van zaken rond de nieuwe regels? Én: hoe bereidt PDN zich daarop voor? We vroegen het Eiko de Vries, operationeel bestuurder bij PDN.

Op 30 maart 2022 zette Carola Schouten, minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen, een belangrijke stap: op die dag werd de uitwerking van de nieuwe pensioenregels in de Wet toekomst pensioenen aangeboden aan de Tweede Kamer. Als de Tweede en de Eerste Kamer hiermee instemmen, gaat de nieuwe Pensioenwet in. Dat is naar verwachting vanaf 1 januari 2023.

Voor pensioenfondsen en pensioenverzekeraars betekent dat een hele omslag. Zij moeten hun (administratie)systemen en pensioenregelingen aanpassen aan de nieuwe wetgeving. De werkgevers en de vakbonden (sociale partners) én pensioen-uitvoerders krijgen daarvoor vier jaar de tijd, dus tot 1 januari 2027. Eiko: "PDN is al volop bezig met de voorbereidingen, zodat we - als de nieuwe wet ingaat - al zoveel mogelijk startklaar zijn. In het hele proces borgen we de belangen van alle partijen die betrokken zijn zo goed mogelijk en nemen we als bestuur evenwichtige en zorgvuldig afgewogen besluiten."

Vorbereidingen in volle gang

"Met het aanbieden van de nieuwe pensioenregels aan de Tweede Kamer zijn de hoofdwetgeving en onderliggende wetgeving bekend", vertelt Eiko. "Dat is een belangrijke externe basisontwikkeling. Naast wat er in Den Haag gebeurt, dachten we de afgelopen tijd binnen PDN veel na over het moment waarop wij straks de nieuwe regels kunnen invoeren. DPS - de uitvoeringsorganisatie van PDN - gaf aan zo'n anderhalf jaar nodig te hebben om de nieuwe regels te implementeren. Willen wij op 1 januari 2025 of 1 januari 2026 aan de slag met de nieuwe regels, dat is het streven van de sociale partners van DSM, dan moeten we snel helderheid hebben over een aantal zaken. Daarin liggen belangrijke rollen voor de sociale partners en voor het PDN-bestuur."

Keuzes maken

Er moeten namelijk keuzes worden gemaakt op basis van de nieuwe wetgeving. Zo moeten de sociale partners kiezen tussen twee contracten die straks mogelijk zijn: de solidaire premierregeling en de flexibele premierregeling. In de solidaire regeling deel je als deelnemers meer risico's met elkaar, bijvoorbeeld op het terrein van beleggingen. Bij de flexibele regeling deel je minder risico's en maak je meer eigen keuzes in beleggen. De sociale partners bepalen eerst welk contract ze kiezen; het PDN-bestuur is vervolgens verantwoordelijk

“De sociale partners en het bestuur staan nu voor belangrijke keuzes”

voor de uitwerking en de invoering van de nieuwe regeling. Eiko: "Willen we op 1 januari 2025 klaar zijn voor de implementatie, dan moeten de sociale partners vóór 30 september 2022 de keuze maken tussen de twee mogelijke contracten die er straks zijn. Daarna kunnen wij verder met het regelen en inzetten van in- en externe capaciteit om onze administratiesystemen om te zetten. Er komt nogal wat op ons af, en daarvoor hebben we veel mensen en tijd nodig."

Regiegroep

Om alle benodigde stappen in deze omvangrijke transitie van het pensioenstelsel binnen PDN in goede banen te leiden, werd afgelopen januari een 'regiegroep' aangesteld. Daarin zitten twee mensen namens de werkgever, twee namens de vakorganisaties en drie namens het fonds: een vertegenwoordiger van de gepensioneerd, een vertegenwoordiger van de actieve deelnemers (Eiko zelf) en iemand die is voorgedragen door de werkgever. De drie groepen in de regiegroep hebben ook allemaal hun eigen adviseur. Binnenkort wordt de regiegroep aangevuld met een onafhankelijk voorzitter. "Als regiegroep houden wij het proces in de gaten", geeft Eiko aan. "Wat moeten de sociale partners wanneer beslissen? Hoe kunnen wij als fonds faciliteren? Dat moet ervoor zorgen dat de verschillende processen naadloos in elkaar overlopen en dat we hopelijk op 1 januari 2025, of uiterlijk 1 januari 2026, kunnen omschakelen."

Nieuwe pensioenregels: werk aan de winkel voor PDN

Eiko de Vries

Deelnemersonderzoeken

Onderdeel van het proces zijn twee deelnemersonderzoeken. Na de zomer krijgen alle deelnemers van PDN een vragenlijst om in kaart te kunnen brengen wat hun risicobereidheid is. Daarnaast komt er misschien een gezamenlijk deelnemersonderzoek vanuit de sociale partners, gefaciliteerd door het bestuur, naar de voorkeur van deelnemers voor de contractvorm. Eiko: "We staan voor een aantal belangrijke veranderingen die gaan over de toekomst van de pensioenregeling van onze deelnemers. Aan hen vragen waarnaar hun voorkeuren uitgaan, vinden we daarbij heel belangrijk."

Motie Van Dijk

Vooruitlopend op de nieuwe pensioenwetgeving werd onlangs de Motie Van Dijk aangenomen (zie ook het artikel hierover op pagina 4 van dit magazine). De motie moet het pensioenfondsen mogelijk maken om al bij een lagere beleidsdekkingsgraad - vanaf 105% - het pensioen te verhogen. Dit kan met terugwerkende kracht, vanaf begin 2022. "Als pensioenfonds kun je per 1 juli 2022 besluiten of je dat doet", aldus Eiko. "Als bestuur wegen we de komende tijd heel zorgvuldig af of PDN de pensioenen nog dit jaar gaat verhogen en zo ja, met hoeveel en vanaf welk moment dat ingaat. Het lijkt logisch om dat te doen: iedereen wil er natuurlijk wel pensioen bij, zeker met de huidige inflatie. Toch moet je alle facetten die erbij komen

kijken heel goed afwegen. Realistisch kijken naar de toekomst met het nieuwe pensioenstelsel, naar onze dekkingsgraad, naar de effecten voor de verschillende groepen en of dat evenwichtig is, overleggen met het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht én ons besluit onderbouwen naar onze externe toezichthouder, de Nederlandsche Bank. Inmiddels heb ik een gesprek gehad met de Vereniging van DSM gepensioneerd (VDP). Hun standpunt nemen we mee bij de beeldvorming voor onze besluitvorming, net als het eventuele standpunt van vakorganisaties. We gaan dit weloverwogen doen. Het laatste wat je wilt, is dit jaar verhogen en volgend jaar weer moeten korten."

Meer weten over het nieuwe pensioenstelsel? Op onze website, in dit magazine en in onze andere communicatiemiddelen houden wij je op de hoogte.

Scan de QR-code om Eiko's podcast te beluisteren.

Colofon

PDN Magazine verschijnt 2 keer per jaar en is bestemd voor alle deelnemers van PDN. Voor blinden en slechtzienden is een gesproken versie van PDN Magazine kosteloos verkrijgbaar.

Hoofdredactie

Mark Gerards

Eindredactie

Ron van Berkel, Bex*communicatie

Redactie

Karin Grannetia, Monique van Heeswijk, Alfred Kool, Babette Nelissen, Antoinette van der Vorst

Fotografie

Mark Gerards, Jacques Pasmans, Robert Smit (EPIC4U), stockphoto

Deze editie kwam tot stand met dank aan:

Liesbeth Baks, Pierre Caelen, Petra Damoiseaux, Melissa Dijks, Leo Hensgens, Gerjo Korstanje, Ayesha Malik, Rein Pikaart, Bob Puijn, Jan Siebum, Eiko de Vries

Ontwerp

Perron 9

www.perron9.nl

Druk

arsprintmedia

www.arsprintmedia.nl

Verspreiding

PostNL

Redactieadres

PDN t.a.v. Karin Grannetia

Postbus 6500

6401 JH Heerlen

redactie.pdn@dsm.com

06-25713892

Vragen over je pensioen?

www.pdnpensioen.nl

Of bel/mail naar de Pension Desk

(045) 578 81 00

info.pdn@dsm.com

Column door Irene van den Berg

Pensioen is (g)een auto

Wanneer ik de auto start om mijn dochtertje op te halen van de naschoolse opvang, brandt er een oranje lichtje op het dashboard. Gadverdamme, ik ben al laat. Ik besluit het lampje te negeren onder het mom: als het heel erg was, was het vast rood. Maar het zit me toch niet helemaal lekker. Bij thuiskomst constateert mijn man in één oogopslag dat de bandenspanning het probleem is. "Zo opgelost. Ik rijd morgen wel even naar de pomp."

Pensioen wordt wel eens vergeleken met een auto. Pensioenfonds en werkgevers moeten van de overheid steeds meer communiceren over ons pensioen. De vraag dringt zich op of medewerkers en gepensioneerden daar wel op zitten te wachten. Overladen we ze niet met informatie? Critici stellen dat je om auto te kunnen rijden ook niet precies hoeft te weten wat er onder de motorkap gebeurt. Met pensioen zou dat niet anders zijn. Als medewerker hoef je toch niet precies te snappen hoe je pensioen tot stand komt?

De vraag is allereerst of het wel verstandig is een auto te besturen als je geen idee hebt hoe hij werkt. Je moet er dan maar op vertrouwen dat hij zelf duidelijk aangeeft wanneer iets mis dreigt te gaan, en dat je zo'n signaal oppikt. Het is als automobilist toch wel handig als je de ruitenvloeistof en de remvloeistof uit elkaar kunt halen, en als je weet wat een remschijf is. Dit schrijf ik overigens vooral aan mezelf.

Met pensioen is het al net zo. Wie beter begrijpt hoe zijn of haar oudedagsvoorziening in elkaar steekt, is slimmer én onafhankelijker. Ik snap dat dit niet altijd zo voelt. Als deelnemer bepaal je niet zelf hoeveel premie je betaalt, hoe je geld wordt belegd en wanneer je het krijgt uitgekeerd. Wellicht ervaar je als medewerker of als gepensioneerde dus eerder dat je op de achterbank van een auto zit, met tape over je mond, terwijl de chauffeur naar een onbekende bestemming rijdt. Wat er onder de motorkap gebeurt, lijkt dan echt je allerlaatste zorg.

Maar dat is niet terecht, en dat weet u als lezer van dit magazine. Het is bijvoorbeeld heel belangrijk dat je begrijpt wat jobhoppen met je pensioen doet, zoals in deze uitgave valt te lezen. Dat kun je dan weer meenemen in je beslissing of het slim is om ergens anders te solliciteren. En had je al een aantal korte contracten achter elkaar, dan kun je overwegen om je pensioen op een andere manier aan te vullen. Zodat je later geen financiële sores hebt. Want een rood lampje is vervelend, maar rode cijfers op je bankrekening helemaal.

Irene van den Berg is journalist en columnist, met als specialisatie geld en psyche. In haar artikelen onderzoekt zij ons economisch gedrag. Irene schrijft onder meer voor het AD, Radar+ en Psychologie Magazine.

Aan de inhoud van dit magazine kunnen geen rechten worden ontleend. Bij de samenstelling van dit nummer is de redactie met de grootst mogelijke zorg te werk gegaan. Echter, cijfers en/of informatie kunnen in voorkomende gevallen al tijdens de productieperiode achterhaald zijn. PDN noch DPS aanvaardt enige aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden of het afgaan op de informatie. Rechten kunnen uitsluitend worden ontleend aan het voor de deelnemer geldende pensioenreglement.